

Zolna Feher<sup>1\*</sup>  
Anja Mitić<sup>2\*\*</sup>  
Veljko Đurić<sup>3\*\*\*</sup>

UDC 317.023  
159.952.13  
Originalan naučni rad  
Primljeno: 12. 12. 2017  
Prihvaćeno: 28. 03. 2018.

## ŽIVOTNI CILJEVI I SREĆA KAO KORELATI ŽELJE ZA SLAVOM<sup>4</sup>

**APSTRAKT:** Poznatost i široko odobravanje ljudi koje nikada nećemo sresti, danas mnogima izgledaju kao vredan životni cilj i izvestan garant lične sreće. Ipak, danas još uvek nemamo celovit odgovor na pitanje: šta zapravo pokreće ljude koji teže ka slavi? Polazeći od teorijskog okvira pozitivne psihologije, u ovom istraživanju smo, na uzorku od 162 srednjoškolca iz Novog Sada i Bačke Topole, pokušali da dovedemo u vezu tri psihološka konstrukta: želju za slavom, životne ciljeve i orijentaciju ka sreći. Želja za slavom je ispitivana prevedenom i prilagođenom formom originalne Maltbijeve skale (Maltby, 2010). Intenzitet unutrašnjih/spoljašnjih životnih ciljeva ispitivan je skalom SC-35 (Brdar i Anić, 2010), adaptiranom verzijom originalne skale Kesera i Rajana (Kasser & Ryan, 1996). Orijehtacija ka sreći je ispitivana primenom skale Orijehtacija ka sreći SOKS-18 (Peterson, Park & Seligman, 2005). Glavni cilj istraživanja bio je utvrditi prediktivnu moć specifičnih životnih ciljeva i orijentacije ka sreći u odnosu na želju za slavom. Dobijen je statistički značajan prediktivni model koji objašnjava

---

<sup>1\*</sup> on site projectmanager at Man at Work Humánszolgálató és Személyzeti Tanácsadó Kft, email: [feher.zolna@manatwork.hu](mailto:feher.zolna@manatwork.hu)

<sup>2\*\*</sup> docent, Fakultet za pravne i poslovne studije dr Lazar Vrkić, Bul. oslobođenja 76, Novi Sad, email: [anjamitich@gmail.com](mailto:anjamitich@gmail.com)

<sup>3\*\*\*</sup> redovni profesor, Fakultet za pravne i poslovne studije dr Lazar Vrkić, Bul. oslobođenja 76, Novi Sad, email: [veljko234@yahoo.com](mailto:veljko234@yahoo.com)

<sup>4</sup> The study was conducted as part of the project *Proactive behaviour of young people as a basis for social integrity and prosperity*, supported by the Provincial Secretariat for Science and Technological Development of AP Vojvodina. Project no: 142-451-3555 / 2017-01-01

nešto preko 14% ukupne varijabilnosti kriterijumske varijable. Rezultati pokazuju da je želja za slavom prvenstveno pokrenuta spoljašnjim životnim ciljevima, kao način da se spolja uočljivim uspehom prevaziđe unutrašnja ranjivost i nesigurnost. Ipak, želja za slavom može delimično biti motivisana i altruizmom – uverenjem da ćemo iz pozicije slave lakše ostvariti pozitivan uticaj na okolinu.

**KLJUČNE REČI:** želja za slavom, orijentacija ka sreći, životni ciljevi.

## 1. Uvod

Empirijsko istraživanje sreće, pozitivnog subjektivnog iskustva, subjektivnog blagostanja i zadovoljstva životom započelo je tek početkom devedesetih godina prošlog veka u okviru pozitivne psihologije (Hart & Sasso, 2011). Po stanovištu pozitivne psihologije, prava i istinska sreća (*eudaimonia*) ne postiže se spoljašnjim prolaznim zadovoljstvima (hedonizmom), već ostvarenjem ličnih unutrašnjih ciljeva (Ryan, Huta & Deci, 2008). Teorija samodeterminacije (Deci et al., 2000) daje prioritet unutrašnjim ciljevima, kao što su lični rast i razvoj, doprinos zajednici i društvenost, za razliku od spoljašnjih ciljeva, poput bogatstva i slave. Seligman (2005) navodi tri načina postizanja sreće koja se međusobno ne isključuju. Po Seligmanu, tragajući za srećom možemo birati između hedonističke, aktivne i smislene životne orijentacije. Srećniji su oni ljudi koji su okrenuti zadovoljavanju viših psiholoških potreba, kao što su autonomija, kompetentnost, povezanost sa drugima i samopoštovanje (Waterman, 2008). Po ovom shvatanju, postizanje popularnosti ili uticaja, kao i novca ili luksuza, nalazi se na dnu liste psiholoških potreba i, samim tim, nije presudno za sreću onih najsrećnijih. Ipak, čini se da u savremenoj kulturi veoma veliki broj ljudi izjednačava sreću sa novcem i slavom (Kasser & Ryan, 1996).

Želja za slavom, poznatošću i javnim odobravanjem svakako je važna odlika savremene medijske kulture. Slava se često nameće kao osnovni preduslov sreće, a uspeh sam po sebi nije dovoljan ukoliko nije prepoznat i podržan od šire javnosti. Želja za slavom je naročito rasprostranjena među mladima. Prema izveštaju *Pew Research Center*

(Kohut, Parker & Keeter, 2007), slava je primarni životni cilj za 51% mladih na uzrastu 18–25 godina starosti. Vršnjačka popularnost je dobar prediktor osećanja sreće kod dece (Holder & Coleman, 2008). U neformalnoj anketi koju je na 2.500 dece sproveo engleski dnevni list *Independent* krajem 2006. godine, *biti slavan* je bio najčešći odgovor na pitanje: šta je najbolja stvar na svetu? Ipak, uprkos tako velikom broju mladih koji u slavi vide vrhunsko ostvarenje životnih aspiracija, malo je empirijskih istraživanja ovog fenomena (Maltby, 2010; Gountas, et. al., 2012). Zbog toga još uvek nemamo celovit odgovor na pitanje: šta zapravo pokreće ljude koji teže slavi?

U ispitivanju ličnih uverenja osoba koje teže ka slavi, Maltbi (Maltby, 2010) zaključuje da je želja za slavom, koju karakteriše žudnja za životnim stilom slavnih, nastala pod uticajem porodice, vršnjaka i medija, a da je želja za slavom koja je nastala iz nesigurnosti često odraz niskog samopoštovanja, neuroticizma i neprevaziđenih teškoća ranog afektivnog vezivanja. Ovakva motivacija je očigledno spoljašnja, budući da je nastala bilo pod uticajem drugih (porodica, vršnjaci, mediji), bilo kao način da se spolja opazivim uspehom prevaziđu nerešeni unutrašnji konflikti. S druge strane, po Maltbijevim nalazima, želja za slavom koju motiviše altruizam korelira sa saradljivošću, a težnja za slavom koja odražava opšti motiv korelira sa savesnošću. Saradljivost i savesnost su tesno povezane s unutrašnjom motivacijom i prosocijalnim ponašanjem. Takav redosled argumentacije upućuje na zaključak koji bi, naravno, trebalo empirijski proveriti – da želja za slavom može biti motivisana i spoljašnjim i unutrašnjim životnim ciljevima.

Stoga bi, polazeći od unutrašnjeg/spoljašnjeg određenja životnih ciljeva, bilo zanimljivo ispitati koji životni ciljevi se izdvajaju kao prediktori želje za slavom i na koji način je želja za slavom povezana sa različitim životnim orijentacijama ka postizanju sreće. Po pozitivnoj psihologiji (Ryan, Huta & Deci, 2008), želja za slavom je jedna od definišućih odlika spoljašnjih životnih ciljeva, dok je po Maltbiju (2010) želja za slavom delimično zasićena i motivima koji svakako dolaze od unutrašnjih životnih ciljeva. Koliko nam je poznato, dosad nema objavljenih empirijskih istraživanja koja su direktno ispitivala odnose između želje za slavom, životnih ciljeva i životne orijentacije ka sreći.

Zbog toga smo obavili istraživanje sa ciljem da utvrdimo međusobne odnose između ova tri psihološka konstrukta. Prepostavili smo da je želja za slavom prvenstveno motivisana spoljašnjim životnim ciljevima, iako, delimično, može biti definisana i unutrašnjim životnim ciljevima. Osim toga, prepostavili smo da ugodna životna orijentacija pozitivno korelira s većinom latentnih dimenzija želje za slavom, dok smisljena životna orijentacija pozitivno korelira sa unutrašnjim a negativno sa spoljašnjim životnim ciljevima.

## 2. Metod

### 2.1. Uzorak ispitanika

Istraživanje je obavljeno na 100 učenica i 62 učenika drugog, trećeg i četvrtog razreda gimnazija u Novom Sadu i Bačkoj Topoli.

### 2.2. Psihometrijski instrumenti

Želja za slavom je ispitivana prevedenom i prilagođenom formom (ŽS-90) originalne Maltbijeve skale (Maltby, 2010). Intenzitet unutrašnjih/spoljašnjih životnih ciljeva ispitivan je skalom SC-35 (Brdar i Anić, 2010), adaptiranom verzijom originalne skale Kesera i Rajana (Kasser & Ryan, 1996). Stavke opisuju značaj koji ispitanici pridaju unutrašnjim (lični rast, povezanost sa drugima, doprinos zajednici) i spoljašnjim životnim ciljevima (bogatstvo, popularnost, zdravlje i izgled). Skala *Orijentacija ka sreći* SOKS-18 (Orientation to Happiness; Peterson, Park & Seligman, 2005), koja je korišćena u ovom istraživanju, kroz 18 stavki meri tri pretpostavljene životne orijentacije (smislen, aktivan i prijatan život).

## 3. Rezultati

Primenom faktorske analize glavnih komponenata, uz ortogonalnu *Varimax* rotaciju, izdvojeno je sedam faktora skale želje za slavom prikazanih u Tabeli 1. Izdvojeni faktori zajedno objašnjavaju 44,37% varijanse početnog skupa varijabli.

*Tabela 1. Latentna struktura skale Želja za slavom ŽS-90*

Naziv latentnog faktora	Karakteristični koren	Procenat objašnjene varijanse	Pouzdanost (Kronbahova $\alpha$ )	Sadržaj faktora
Ranjivost	15,21	16,9	0,86	uzdrmano samopoštovanje, povredivost, nesigurnost
Intenzitet težnje za slavom	6,74	7,49	0,87	opisi slave kao želje, cilja, vrednosti
Način postizanja slave	5,29	5,88	0,86	naglašavanje mogućih puteva koji vode ka slavi: optimizam, sreća, raspoloženje, samopouzdanje
Motiv slave	4,11	4,57	0,87	trud, rad, planovi povezani sa slavom
Altruizam	3,27	3,64	0,87	slava kao prilika za ispravljanje nepravde, pokazivanje dobrog primera drugima
Životni stil slavnih	2,73	3,03	0,79	isticanje, luksuz, bogatstvo
Prednosti slave	2,57	2,86	0,77	popularnost, priznanje, uvažavanje

Primenom faktorske analize glavnih komponentata, uz ortogonalnu *Varimax* rotaciju, izdvojeno je šest faktora kojima je objašnjeno 57,23% ukupne varijanse skale Intenzitet unutrašnjih/spoljašnjih životnih ciljeva (Tabela 2),

*Tabela 2, Latentna struktura skale Intenzitet životnih ciljeva SC-35*

Naziv latentnog faktora	Karakteristični koren	Procenat objašnjene varijanse	Pouzdanost (Kronbahova $\alpha$ )	Sadržaj faktora
Interakcija	6,63	18,93	0,82	deliti svoj život, biti voljen, imati dobre prijatelje
Slava	5,59	15,96	0,85	biti slavan, pojavljivanje u medijima, divljenje drugih, privlačan imidž
Bogatstvo	2,83	8,08	0,86	imati dovoljno novaca, mnogo skupih stvari
Doprinos zajednici	1,89	5,41	0,79	rad na poboljšanju društva, pomaganje drugima
Radoznalost	1,69	4,83	0,64	uviđati uzroke ponašanja, učiti nove stvari, bliski odnosi
Zdravlje	1,41	4,02	0,56	zdrav životni stil, dobar izgled, fizička kondicija

Faktorskom analizom drugog reda, upotrebom *Varimax* rotacije sa Kajzerovom normalizacijom, dobijeno je rešenje koje izdvaja dva faktora drugog reda: unutrašnje i spoljašne životne ciljeve. Po tom rešenju, unutrašnji ciljevi (interakcija, doprinos zajednici, radoznalost i zdravlje) objašnjavaju 37,85% ukupne varijanse, spoljašni ciljevi (slava i bogatstvo) objašnjavaju 23,49% ukupne varijanse, dok se privlačan izgled nije se izdvojio kao posebna komponenta unutar unutrašnjih ciljeva (Tabela 3).

*Tabela 3. Faktorska struktura drugog reda skale Intenzitet životnih ciljeva SC-35*

Faktori prvog reda	Faktori drugog reda	
	Unutrašnji ciljevi	Spoljašnji ciljevi
Radoznalost	,768	,066
Interakcija	,758	,161
Doprinos zajednici	,721	-,187
Zdravlje	,612	,390
Bogatstvo	,090	,860
Slava	,017	,811

Primenom faktorske analize glavnih komponentata, uz ortogonalnu *Varimax* rotaciju, izdvojena su tri faktora skale Orijentacija ka sreći, koji objašnjavaju 42,33% ukupne varijanse (Tabela 4).

Tabela 4. Latentna struktura skale Orijentacija ka sreći SOKS-18

Naziv latentnog faktora	Karakteristični koren	Procenat objašnjene varijanse	Pouzdanost (Krombahova $\alpha$ )	Sadržaj faktora
Smislen život	4,10	22,79	0,73	psihička preokupiranost poslom, delotvorno delovanje, odgovornost usmerenost za posao,
Aktivan život	2,05	11,38	0,52	ravnoteža između izazova i sposobnosti čulne,
Ugodan život	1,47	8,15	0,63	kratkoročne prijatnosti, koje vode do zadovoljstva

Priroda i jačina linearne povezanosti izdvojenih faktora je ispitivana pomoću Pirsonovog r koeficijenta (Tabele 5, 6 i 7).

Tabela 5. Linearne povezanosti skala Želja za slavom i Intenzitet životnih ciljeva i njihovih latentnih dimenzija

Težnja za slavom						
			Ranjivost	Intenzitet težnje za slavom	Način postizanja slave	Motiv slave
Životni ciljevi	Unutrašnji	r p	-0,023 0,775	-0,148 0,061	0,02 0,854	-0,06 0,457
	Spoljašnji	r p	0,317* 0,001	0,14 0,088	0,262* 0,001	0,14 0,078



Težnja za slavom				
	Altruizam	Životni stil slavnih	Prednosti slave	Ukupno
Životni ciljevi	0,253* 0,001	-0,01 0,914	-0,02 0,862	0,008 0,923
	0,025 0,754	0,503* 0,001	0,250* 0,001	0,357* 0,001

\*statistički značajno posle Bonferonijeve korekcije na nivou  $\alpha = 0,003$

r- Pirsonov koeficijent korelacije, p-nivo statističke značajnosti

Bivarijantne korelacije prikazane u Tabeli 5. ukazuju da je *težnja za slavom* prvenstveno u vezi sa *spoljašnjim životnim ciljevima*. *Spoljašnji životni ciljevi* značajno su korelirali sa ukupnim skorom skale Želja za slavom i sa četiri od sedam latentnih dimenzija skale.

S druge strane, *unutrašnji životni ciljevi* su značajno korelirali sa *altruizmom*, latentnom dimenzijom skale Želja za slavom koja nije bila u statistički značajnoj korelaciji sa *spoljašnjim životnim ciljevima*. Dobijeni nalazi idu u prilog našim pretpostavkama, po kojima je *želja za slavom* dominantno objašnjena *spoljašnjim životnim ciljevima*, ali da postoji deo varijanse *težnje ka slavi* koji ne možemo objasniti isključivo *spoljašnjim životnim ciljevima*.

Dve latentne dimenzije skale Želja za slavom (*intenzitet slave* i *motiv slave*) nisu korelirale ni sa *spoljašnjim* ni sa *unutrašnjim životnim ciljevima*. Upadljivo je i da su *spoljašnji životni ciljevi* u najvećem stepenu korelirali sa latentnim dimenzijama *životni stil slavnih* i *ranjivost*.

Tabela 6. Linearne asocijacije skala želje za slavom i orijentacije ka sreći i njihovih latentnih dimenzija

Težnja za slavom						
			Ranjivost	Intenzitet težnje za slavom	Način postizanja slave	Motiv slave
Životna orijentacija	Smislna	r	- 0,110	- 0,064	0,104	- 0,056
		p	0,165	0,418	0,187	0,477
	Aktivna	r	- 0,004	- 0,058	0,173	0,033
		p	0,954	0,464	0,028	0,680
	Ugodna	r	0,065	0,044	0,270*	0,088
		p	0,411	0,577	0,001	0,263
	Ukupno	r	- 0,033	- 0,041	0,232	0,019
		p	0,678	0,606	0,003	0,806

Težnja za slavom						
			Altruizam	Životni stil slavnih	Prednosti slave	Ukupno
Životna orijentacija	Smislna	r	0,255*	- 0,016	0,009	0,025
		p	0,001	0,841	0,907	0,753
	Aktivna	r	0,292*	0,201	0,028	0,147
		p	0,001	0,010	0,725	0,062
	Ugodna	r	0,099	0,209	0,091	0,196
		p	0,210	0,088	0,250	0,012
	Ukupno	r	0,295*	0,160	0,052	0,152
		p	0,001	0,043	0,512	0,053

\*statistički značajno posle Bonferonijeve korekcije na nivou  $\alpha = 0,0015$

r- Pirsonov koeficijent korelacije, p-nivo statističke značajnosti

Bivarijatna korelaciona analiza otkrila je daleko slabiju povezanost između skale Orijehtacija ka sreći i skale Želja za slavom i njihovih latentnih dimenzija. Nije otkrivena statistički značajna korelacija između ukupnih skorova dve skale, a *altruizam* je bio jedina latentna dimenzija skale Želja za slavom koja je imala značajnu korelaciju sa ukupnim skorom skale Orijehtacija ka sreći. *Altruizam* je, takođe,

značajno korelirao i sa latentnim dimenzijama ove skale koje ukazuju na smislenu i aktivnu životnu orijentaciju. Otkrivena je i statistički značajna korelacija između indikatora ugodne životne orijentacije i latentne dimenzije skale Želja za slavom *postizanje*. Ovi rezultati direktno protivreče našoj pretpostavci da ugodna životna orijentacija visoko korelira sa većinom latentnih dimenzija težnje ka slavi.

*Tabela 7. Linearne asocijacije skala Orijehtacija prema sreći i Životni ciljevi i njihovih latentnih dimenzija*

		Orijehtacija prema sreći				
			Smisljena	Aktivna	Ugodna	Ukupno
Životni ciljevi	Unutrašnji ciljevi	r	0,527*	0,365*	0,277*	0,535*
		p	0,001	0,001	0,001	0,001
	Spoljašnji ciljevi	r	0,056	0,207*	0,429*	0,284*
		p	0,482	0,008	0,001	0,001

r- Pirsonov koeficijent korelacije, p-nivo statističke značajnosti

\*statistički značajno posle Bonferonijeve korekcije na nivou  $\alpha = 0,006$

Indikatori unutrašnjih životnih ciljeva visoko su korelirali sa indikatorima smislene životne orijentacije i sa ukupnim skorom skale SOKS-18. Nasuprot tome, nije otkrivena značajna statistička povezanost između indikatora spoljašnjih životnih ciljeva i indikatora smislene životne orijentacije. Treba uočiti i da su indikatori spoljašnjih životnih ciljeva imali više korelacije sa indikatorima ugodne životne orijentacije, dok su indikatori unutrašnjih životnih ciljeva imali više korelacije sa indikatorima aktivne životne orijentacije. Smisljena životna orijentacija je pozitivno korelirala sa unutrašnjim životnim ciljevima, ali, suprotno našim očekivanjima, nismo uspeli da otkrijemo statistički značajnu negativnu korelaciju između smislene životne orijentacije i spoljašnjih životnih ciljeva.

Upotrebom višestruke regresione analize, potražili smo odgovor na pitanje: da li životni ciljevi i različite životne orijentacije predviđaju težnju ka slavi? Kao kriterijumska varijabla korišćen je ukupan skor na skali Želja za slavom, a kao prediktori korišćeni su faktori drugog reda skale Životni ciljevi i faktori prvog reda skale Orijehtacija ka sreći (Tabela 8).

Tabela 8. Životni ciljevi i orijentacija ka sreći kao prediktori težnje ka slavi

Model	Nestandardni koeficijenti		Standardni koeficijenti	p	Korelacije		
	B	SE	$\beta$		Nultog razreda	Parcijalna	Semi-parcijalna
(konstanta)	1,814	0,283		0,001			
Spoljašni ciljevi	0,21	0,053	0,331	0,001	0,357	0,304	0,296
Unutrašnji ciljevi	-0,09	0,080	-0,110	0,235	0,008	-0,095	-0,088
Smislena	0,001	0,056	0,002	0,98	0,025	0,002	0,002
Aktivna	0,061	0,053	0,101	0,252	0,147	0,092	0,085
Ugodna	0,03	0,048	0,053	0,535	0,196	0,052	0,046

\*  $R=0,38$ ,  $R^2=0,143$ ,  $SE=0,43$ ;  $F_{156,5}=5,21$ ,  $p<0,01$

Dobijen je statistički značajan model koji objašnjava nešto preko 14% ukupne varijabilnosti kriterijumske varijable. Pregledom Tabele 8 može se ustanoviti da prediktivna moć modela počiva, uglavnom, na pozitivnoj povezanosti kriterijumske varijable i spoljašnjih životnih ciljeva. Prediktivni doprinos unutrašnjih životnih ciljeva bio je daleko manji i imao je negativan predznak, dok je prediktivni doprinos sve tri životne orijentacije bio gotovo zanemarljiv.

#### 4. Diskusija

Naš osnovni nalaz ukazuje na povezanost životnih ciljeva, prvenstveno onih spoljašnjih, i želje za slavom na način na koji je ona definisana ovde korišćenom verzijom Maltbijeve skale. *Ranjivost*, kao najizrazitija latentna dimenzija skale Želja za slavom, govori o mladima koji su procenili vrednost emocionalne pogodnosti ekstrinzičnih ciljeva i veruju u to da će u budućnosti biti više uvažavani i prihvaćeni ako steknu veće bogatstvo i slavu (Sheldon et al., 2010). Spoljašnji životni ciljevi bili su u pozitivnoj korelaciji sa sledećim dimenzijama skale Želja za slavom: *ranjivost*, *način postizanja slave*, *životni stil slavnih* i *prednosti slave*. Korelacije i značajan doprinos spoljašnjih životnih ciljeva regresionom modelu za predviđanje ukupnog skora na skali Želja za slavom upućuju na zaključak da je želja za slavom prvenstveno

pokretana spoljašnjom motivacijom. Pozitivne korelacije latentnih dimenzija skale Želja za slavom, koje svoj sadržaj crpe iz nesigurnosti, težnje ka isticanju, luksuzu i želje za opštim prihvatanjem, sa spoljašnjim životnim ciljevima, sasvim su u skladu sa uverenjem da je kod mladih težnja za slavom u velikoj meri motivisana željom da se kompenzuje poljuljano samopouzdanje.

Istovremeno, naši nalazi su saglasni s našom početnom pretpostavkom da želja za slavom može biti motivisana i spoljašnjim, ali i sa unutrašnjim ciljevima. *Altruizam*, kao jedna od sedam latentnih dimenzija skale Želja za slavom, bio je u pozitivnoj korelaciji sa *unutrašnjim životnim ciljevima*, ali i sa *smislenom i aktivnom životnom orijentacijom*. Prema tome, težnja za slavom može biti motivisana i željom da se odgovornim ponašanjem, kroz lični primer slavne osobe, ostvari pozitivan doprinos široj zajednici. Naš nalaz o pozitivnoj korelaciji između altruizma i želje za slavom u skladu je sa novijim nalazima Grinvudove i saradnika (Greenwood, Long & Dal Cin, 2013). Faktorska analiza njihove psihometrijske skale, koja meri privlačnost slave, otkriva tri glavne latentne dimenzije: težnju da budemo opaženi/vrednovani, težnju ka elitnom životnom stilu i prosocijalnu težnju da koristimo slavu kako bismo pomogli drugima. Očigledno, postoje različiti i međusobno protivrečni motivi želje za slavom koji mogu da proističu i iz različito postavljenih (unutrašnjih ili spoljašnjih) životnih ciljeva pojedinca.

Ipak, u našem istraživanju *altruizam* je jedina latentna dimenzija želje za slavom koja je bila u pozitivnoj korelaciji sa smislenom i aktivnom životnom orijentacijom. Na osnovu toga može se zaključiti da aktivna i smisljena životna orijentacija nisu povezane sa najvećim brojem latentnih dimenzija skale Želja za slavom.

U skladu sa našim očekivanjima, spoljašnji životni ciljevi su bili najjače povezani sa ugodnom životnom orijentacijom, a nešto slabije sa aktivnom životnom orijentacijom. Iznenađujuće je da nije otkrivena očekivana negativna veza između smisljene životne orijentacije i spoljašnjih životnih ciljeva. Ipak, odsustvo statistički značajne korelacije između ova dva konstrukta ukazuje na njihovu psihološku nepovezanost. Naši podaci su u najvećoj meri saglasni sa istraživanjem (Brdar & Anić, 2010) u kome je, takođe, saopštena jača povezanost

unutrašnjih životnih ciljeva i smislene i aktivne životne orijentacije. Isto tako, u oba istraživanja nije pronađena statistički značajna veza između spoljašnjih životnih ciljeva i smislene životne orijentacije. Međutim, za razliku od ovde prikazanih rezultata, Brdareva i Anićeva (2010) saopštavaju da je povezanost unutrašnjih životnih ciljeva sa ugodnom životnom orijentacijom jača od povezanosti spoljašnjih životnih ciljeva sa ugodnom životnom orijentacijom. Naš nalaz da preferencija ugodnog života jače korelira sa spoljašnjim nego sa unutrašnjim životnim ciljevima je u skladu sa uverenjem da je usmerenost ka spoljašnjim životnim ciljevima obeležena težnjom ka kratkotrajnim životnom zadovoljstvima, dok su usmerenost na posao i traganje za situacijama koje predstavljaju izazov za postojeća znanja i sposobnosti odlike unutrašnje postavljenih životnih ciljeva.

Ovde prikazana faktorska struktura skale Želja za slavom izdvaja sedam umesto originalno predloženih šest latentnih dimenzija (Maltby, 2010). U potpunoj saglasnosti sa Maltbijevim nalazima, *ranjivost* i *intenzitet* su faktori koji najviše zasićuju konstrukt težnje ka slavi. Isto tako, postoji velika sličnost između naših nalaza i sadržaja Maltbijevih faktora – *motiv slave*, *altruizam* i *životni stil slavni*.

Latentna struktura upitnika SC-35 izdvaja *slavu* i *bogatstvo* kao spoljašnje ciljeve, a *interakciju*, *doprinos zajednici*, *radoznalost* i *zdravlje* kao unutrašnje. Za razliku od originalne skale (Kasser & Ryan, 1996), u ovom istraživanju fizički izgled nije bio obuhvaćen psihometrijski definisanim spoljašnjim ciljevima. U istraživanju životnih ciljeva diskutabilna je pripadnost faktora *zdravlje* (Rijavec, et al., 2011). I u našem istraživanju *zdravlje* je u većoj meri koreliralo sa *unutrašnjim životnim ciljevima*, ali je delom svoje varijanse pripadalo i *spoljašnjim životnim ciljevima*. Takav nalaz je u skladu sa prethodno iznetim rezultatima (Williams, et al., 2000). Ovde prikazana latentna struktura skale Orijentacija ka sreći ne odudara od originalnog trofaktorskog rešenja (Peterson, Park & Seligman, 2005).

Nalazi ovog istraživanja su svakako ograničeni korišćenjem prigodnog uzorka upitne reprezentativnosti. Isto tako, u ovom istraživanju su korišćene psihometrijske skale koje nisu u potpunosti standardizovane za upotrebu na ispitanicima iz našeg kulturnog okruženja. Ipak, treba istaći da ovde saopšteni nalazi – o

zadovoljavajućoj pouzdanosti, reproducibilnoj i smislenoj faktorskoj strukturi – podržavaju validnost i buduću upotrebu ovde korišćenih psihometrijskih skala.

Prediktivna veza između životnih ciljeva, životne orijentacije i težnje za slavom objasnila je samo 14,3% varijanse kriterijumske varijable. Izgleda da se najveći deo varijanse koji zahvata Maltbijev konstrukt težnje za slavom nalazi izvan područja definisanog varijansama ovde korišćenih prediktorskih varijabli. Istraživanja koja bi obuhvatila i ovde a i prethodno (Maltby, 2010) korišćene prediktorske varijable, mogla bi bolje da rasvetle psihološku suštinu težnje za slavom. Prikazani rezultati govore u prilog mišljenja da je kod mladih težnja za slavom prvenstveno, ali ne isključivo, motivisana spoljašnjim životnim ciljevima. Buduća istraživanja usmerena na vezu unutrašnje motivacije i težnje ka slavom mogla bi da promene danas preovlađujuće shvatanje težnje za slavom.

## LITERATURA

1. Brdar, I., Anić, P. (2010). Životni ciljevi, orijentacije prema sreći i psihološke potrebe adolescenata: Koji je najbolji put do sreće?. *Psihologijske teme*19(1), 169–187.
2. Deci, E. L. & Ryan, R. M. (2000). The “what” and “why” of goal pursuits: Human needs and self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227–268.
3. Gountas, J., Gountas, S., Reeves, R. A. & Moran, L. (2012). Desire for fame: Scale development and association with personal goals and aspirations. *Psychology and Marketing*, 29: 680–689.
4. Greenwood, D. , Long, R. C., Cin, D. S. (2013). Fame and the social self: The need to belong, narcissism and relatedness predict the appeal of fame. *Personality and individual differences*. 55, 490–495.
5. Hart, K. E. & Sasso, T. (2011). Mapping the contours of contemporary positive psychology. *Canadian Psychology*, 82–92. doi: 10.1037/a0023118
6. Holder, M. D. & Coleman, B. (2008). The contribution of temperament, popularity, and physical appearance to children’s happiness. *J Happiness Study* 9:279–302. doi: 10.1007/s10902-007-9052-7

7. Kasser, T., Ryan, R. M. (1996). Further examining the american dream: differential correlates of intrinsic and extrinsic goals. *Society for personality and social psychology*. Vol.22 (3), 280–287.
8. Kohut, A., Parker, K. , Keeter, S. (2007). How young people view their lives, futures and politics. A portrait of generation „next”. *The pew research center. For the people& the press*. Dostupno na: [www.people-press.org](http://www.people-press.org)
9. Maltby, J. (2010). An interest in fame: Confirming the measurement and empirical conceptualization of fame interest.*British Journal of Psychology*, 101, 411–432.
10. Maltby, J., Day, L., Giles, D., Gilett, R., Quick, M., Langcaster, J., H.,Linley, A., P. (2008). Implicit theories of a desire for fame. *British Journal of Psychology*, 99, 279–292.
11. Peterson, C., Park, N., & Seligman, M. E. (2005b). Orientations to happiness and life satisfaction: The full life versus the empty life. *Journal of Happiness Studies*, 6, 25–41.
12. Ryan, R. M., Huta, V. & Deci, E.L. (2008). Living well: A self-determination theory perspective on eudaimonia. *Journal of Happiness Studies* 9:139–170. doi: 10.1007/s10902-006-9023-4
13. Seligman, E. P., Peterson, C., Park, N. (2005). Orientations to happiness and life satisfaction: The full life versus the empty life. *Journal of Happiness Studies*. 6, 25–41.
14. Sheldon, K. M., Gunz, A., Nicholas, C. P., Ferguson, Y. (2010). Extrinsic value orientation and affective forecasting: Overestimating the rewards, understanding the costs. *Journal of Personality*.78:1, 149–178.
15. Waterman, A. S. (2008). Reconsidering happiness: A eudaimonist’s perspective. *The Journal Positive Psychology*, 3, 234–252.
16. Williams, G. C., Hedberg, V.A., Cox, E. M., Deci, E. L. (2000). Extrinsic life goals and health-risk behaviors in adolescents. *Journal of Applied Social Psychology* 30:8, 1756–1771.